

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Колесник І.А.

« _____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВПШБ 2.17.2. «ПСИХОЛОГІЯ ЦІННОСТЕЙ»

**ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
денної та заочної форм навчання**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Київ – 2018

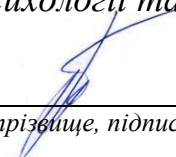
Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Психологія цінностей» для підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія».

Розробник: *Нежинська О.О.*, кандидат психологічних наук, доцент.

Рецензент: *Бегеза Л.Є.*, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

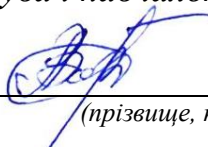
Затверджено на засіданні кафедри *психології та соціальної роботи*.
Протокол № 2 від 11 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи

Пріб Г.А.
(прізвище, підпис)

Завідувач навчально-методичного відділу

Завиніченко Л.М.
(прізвище, підпис)

© Нежинська О.О., 2018
© Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості
України (ІПК ДСЗУ), 2018

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість: кредитів – 4; модулів – 2; змістових модулів – 2.	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова	
		Рік підготовки	
		IV-й	IV-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>денна</i> – 20 год., <i>заочна</i> – 20 год.	Спеціальність 053 «Психологія»	Семестр	
		7-й	7-й
Загальна кількість годин – 120 год.		Лекції	
		30 год.	8 год.
Тижневих годин для <i>денної</i> форми навчання: аудиторних – 3 год.; самостійної роботи студента – 3,6 год.	Освітній ступінь <i>бакалавр</i>	Практичні	
		24 год.	4 год.
Розподіл годин для <i>заочної</i> форми навчання: аудиторних – 12 год.; самостійної роботи студента – 108 год.		Семінарські	
		–	–
		Самостійна робота	
		46 год.	88 год.
		Індивідуальні завдання	
		20 год.	20 год.
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить для:

денної форми навчання – 81,8%.

заочної форми навчання – 11,1%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з психологічними механізмами формування, розвитку та трансформації цінностей і сенсів особистості.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань:

- підвищення наукового розуміння сутності цінностей;
- освоєння понятійного апарату психології цінностей і специфіки ціннісної проблематики з огляду науки;
- ознайомлення з формами і механізмами взаємозв'язку цінностей з культурою соціуму, його соціальною структурою і типом особистості;
- пізнання чинників, форм прояву та наслідків ціннісних змін у соціокультурному світі;
- спрямування студентів на розвиток здатності аналізувати спільні явища на підставі єдності пізнавального і ціннісного підходів до соціокультурної дійсності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають таких **компетентностей**:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури
- розуміння сутності та принципів розвитку суспільства, природи і мислення;
- знання і вміння оперувати філософськими категоріями та поняттями;
- вміння критично оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, політичні, екологічні, культурні та інші події та явища;
- розуміння культурологічних питань сучасності, які розглядаються з позицій вшанування традицій і звичаїв свого народу та культурного надбання людства;
- здатність творчо мислити, вміння доводити та відстоювати власну думку;
- здатність до аналізу концептуальних засад та визначення сутності психології конфлікту, основних її категорій;
- знання і вміння оперувати біологічними, психологічними категоріями та поняттями;
- здатність до саморегуляції та здорового способу життя
- розуміння необхідності та вміння вести здоровий спосіб життя, фізичне самовдосконалення;

- уміння дотримуватися режиму роботи і відпочинку, підтримувати працездатність і здоровий спосіб життя;
- здатність працювати з інформацією у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах
- уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність до організації і планування аналітичної діяльності у сфері дослідження з анатомії та еволюції нервової системи;
- уміння будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією та зворотного зв'язку, вести кореспонденцію;
- знання інформаційних потреб суспільства, інформаційно-пошукових ресурсів і стратегій у системі засобів масової комунікації;
- знання організаційно-функціональних, програмно-технологічних, лінгвістичних засобів системно-мережевої взаємодії та пошуку в документально-інформаційних системах;
- уміння з формування та розвитку інформаційно-когнітивних технологій стандартизації та систем управління якістю у сферах соціальної інформації.

Міжособистісні компетентності:

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- уміння усного і письмового спілкування державною мовою;
- уміння використовувати невербальні засоби комунікації;
- здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності;
- уміння зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при відстоюванні власної позиції під час дискусії;
- етичні зобов'язання при опануванні до виступів доповідачів;
- уміння використовувати іноземні мови у професійній діяльності;
- позитивне ставлення до несхожості та інших культур;
- розуміння і дотримання етичних цінностей, у т.ч. у професійній діяльності;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння протистояти проявам расової, національної, вікової дискримінації, гендерної нерівності;
- здатність працювати у міжнародному середовищі;

- уміння використовувати іноземну мову для забезпечення результативної професійної діяльності;
- уміння спілкуватися з експертами з інших галузей;
- здатність до критики та самокритики;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання;
- здатність до критики та самокритики під час дискусії;
- взаємодія (робота в команді);
- уміння працювати у команді.

Системні компетентності:

- здатність працювати самостійно і автономно;
- уміння організовувати процес виконання завдань у відповідності до принципів управління;
- здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність захищати свої права людини та громадянина;
- знання і уміння створювати власний імідж та вдосконалювати його складові: зовнішній вигляд, манери;
- уміння встановлювати життєві цілі, визначати їх пріоритетність, планувати власну кар'єру;
- уміння добирати і використовувати методи соціально-психологічного впливу у професійній та інших сферах діяльності;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- знання й уміння, щоб забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлення норм, нормативів, технічних умов тощо;
- здатність вносити рекомендації по введенню нових чи змін існуючих вимог до якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприйняття;
- уміння формулювати і висловлювати думки та своє ставлення до подій, ситуацій виробничого характеру, уміння слухати та сприймати думки інших;
- здатність до навчання;
- розуміння й усвідомлення меж своїх знань, уміння набувати і засвоювати нові знання;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- уміння вибрати альтернативні методи навчання;

- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- турбота про якість доповіді та презентації;
- бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
- уміння реалізовувати проекти в сфері вирішення питань психології конфлікту;
- здатність формувати нові ідеї (креативність);
- уміння формулювати та ініціювати нові ідеї, формулювати її мету, завдання, необхідні ресурси;
- уміння використовувати загальнонаукові та креативні методи пізнання у професійній діяльності;
- здатність провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння розвивати особисту стресовитривалість, саморегуляцію, уникати не допускати систематичного перевантаження організму, підтримувати психоемоційне здоров'я;
- уміння зберігати трудову активність у екстремальних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності

- здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат, основні наукові підходи в межах психологічного вивчення цінностей;
- успішно застосовувати знання з типології, видів, форм і структур цінностей;
- визначати механізми і функції цінностей;
- враховувати соціальні та індивідуально-психологічні особливості цінностей особистості в процесі професійної діяльності;
- використовувати методології дослідження цінностей;
- використовувати ціннісний (соціологічний і міждисциплінарний) підхід при аналізі складних соціальних явищ і процесів;
- визначати соціально-психологічні чинники, що впливають на процес формування та функціонування цінностей як на рівні індивідуальної особистості, так і на рівні сучасного суспільства;
- виокремлювати соціально-психологічні причини та пояснювати соціальні наслідки спотворення функцій соціальних та індивідуальних цінностей.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Витоки психології цінностей, аспекти вивчення психічних явищ

Тема 1. Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.

Предмет психології цінностей як наукової дисципліни. Понятійний апарат психології цінностей. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «ціннісна орієнтація», «цінність» і «потреба». Зміст психології цінностей як навчальної дисципліни.

Тема 2. Проблема цінностей в спадщині класиків психології.

Г. Спенсер про цінності і самоцінність. Е. Дюркгейм про ціннісні й «реальні» судження. Цінності в Г. Олппорта та А. Маслоу.

Тема 3. Ціннісна проблематика в психології ХХ століття.

Погляди на проблему цінностей найбільш видатних представників психологічної думки ХХ століття. Поняття цінності в працях Т. Парсонса, Г. Беккера та ін.

Тема 4. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в психології.

Проблеми типології цінностей у психологічній літературі. Критерії сучасної типології цінностей.

Особливості емпіричного дослідження цінностей у психології. Прикладні методики дослідження цінностей. Методики М. Рокіча й Ш. Шварца.

Змістовий модуль 2. Розвиток та змінення смислових структур і систем

Тема 5. Смислові процеси: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислотворення.

Базові психологічні механізми походження сенсів. Феномен Інсайту. Цінності та смисли в структурі свідомості. Смислова структура свідомості (смислове поле) за Б. Братусем. Психологічні особливості та механізми розвитку смислового виміру особистості. Емоційна індикація та трансформація психічного образу. Рефлексивне усвідомлення особистісних цінностей та смислів. Системна рефлексія Д. Леонтьєва. Ціннісно-смислова трансформація ймовірнісних характеристик дійсності. Смислова установка як регуляція спрямування актуальної діяльності.

Тема 6. Динамічна смислова система особистості як принцип її організації.

Різниця між потребами та особистісними цінностями. Ієрархічні моделі структури особистості. Динамічні смислові системи за М. Магомет-Еміновим. Типологія Ю. Александрової. Особистісна цінність як стабільний ресурс смислоформування та мотивування. Динаміка і трансформація ціннісно-смислових структур. Критичні ситуації та перебудови. Перебудова життєвих відносин та особистісні внески. Відкритість до глибинного діалогу з іншим. Динаміка віддзеркаленої суб'єктності В. Петровського.

Тема 7. Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.

Ціннісно-смислові порушення особистості. Клінічні прояви смислових патологій. Ціннісно-смислова саморегуляція здорової особистості. Ціннісно-смислова координація у сумісній діяльності. Спрямована трансляція сенсів. Культура як поле колективних цінностей та сенсів. Мистецтво як механізм трансляції смислів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семі- нарські	Прак- тичні	СРС	Індивід. робота
120	30	–	24	46	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Витоки психології цінностей, аспекти вивчення психічних явищ						
<i>Тема 1.</i> Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.	14	4	–	2	8	–
<i>Тема 2.</i> Проблема цінностей в спадщині класиків психології.	14	4	–	2	8	–
<i>Тема 3.</i> Ціннісна проблематика в психології ХХ століття.	14	4	–	4	6	–
<i>Тема 4.</i> Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в психології.	14	4	–	4	6	–
Разом за змістовим модулем 1	56	16	–	12	28	–
Змістовий модуль 2. Розвиток та змінення смислових структур і систем						
<i>Тема 5.</i> Смислові процеси: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислотворення.	16	6	–	4	6	–
<i>Тема 6.</i> Динамічна смислова система особистості як принцип її організації.	14	4	–	4	6	–
<i>Тема 7.</i> Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.	14	4	–	4	6	–
Разом за змістовим модулем 2	44	14	–	12	18	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>–</i>	<i>24</i>	<i>46</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	30	–	24	46	20
Підсумковий контроль – іспит						

для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
	120	8	–	4	88	20
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Витоки психології цінностей, аспекти вивчення психічних явищ						
<i>Тема 1.</i> Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.	13,5	1	–	0,5	12	–
<i>Тема 2.</i> Проблема цінностей в спадщині класиків психології.	13,5	1	–	0,5	12	–
<i>Тема 3.</i> Ціннісна проблематика в психології ХХ століття.	13,5	1	–	0,5	12	–
<i>Тема 4.</i> Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в психології.	13,5	1	–	0,5	12	–
Разом за змістовим модулем 1	54	4	–	2	48	–
Змістовий модуль 2. Розвиток та змінення смислових структур і систем						
<i>Тема 5.</i> Смислові процеси: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислотворення.	13,5	1	–	0,5	12	–
<i>Тема 6.</i> Динамічна смислова система особистості як принцип її організації.	16	1	–	1	14	–
<i>Тема 7.</i> Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.	16,5	2	–	0,5	14	–
Разом за змістовим модулем 2	46	4	–	2	40	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	100	8	–	4	88	–
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	120	8	–	4	88	20
Підсумковий контроль – іспит						

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.

1. Концепт «цінність».
2. Визначення поняття «цінність» в літературі.
3. Порівняння сучасних філософських, соціологічних, психологічних, політологічних, культурологічних та ін. тлумачень «цінність».

Література: [1, 2, 4, 5, 7, 15, 23, 29].

Тема 2. Проблема цінностей в спадщині класиків психології.

1. Основоположник соціології як науки О. Конт про сутність цінностей.
2. Своєрідність трактування цінності в марксизмі.
3. Г. Спенсер про цінності і самоцінність.
4. Е. Дюркгейм «Ціннісні і «реальні» судження».
5. Г. Зіммель: соціологія цінностей.
6. Цінності в соціологічних поглядах М. Вебера.
7. Ціннісний критерій в творчості М. Вебера.

Література: [1, 2, 3, 8, 11, 17, 27, 32, 44, 47].

Тема 3. Ціннісна проблематика в психології ХХ століття.

1. Загальна теорія дії Т. Парсонса і цінності. Цінності в теорії конфлікту і теорії обміну. Цінності в теорії комунікативної дії.
2. Смысл як відношення між ситуацією та мотивацією. Актуальні поведінкові структури (Нюттен).
3. Іntenціональність – як структура, що надає цінність і сенс досвіду (Р. Мей). Теорія особистісних конструктів та конструктивний альтернативізм Дж. Келлі.
4. Методи психотерапевтичної роботи з цінностями та смислами Джендліна. Теорія соціальної поведінки Р. Харре.
5. «Людська діяльність» (А. Голд, Дж. Шоттер). Смысл як система всіх рівнів абстрагування.
6. Смыслоформування та афективні процеси (М.Б. Карлсен).
7. Логічна класифікація підходів до проблеми цінностей та сенсу у зарубіжній психології.
8. Іnстинктивний та свідомий смысл у О.М. Леонтьєва. Трактування смыслу за Л.М. Виготським.
9. Механізми мотиваційно-смыслового орієнтування А.В. Запорожця, Я.З. Неверович.

Література: [2, 4, 5, 17, 18, 24, 28, 29, 31, 35, 41, 46, 50].

Тема 4. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в психології.

1. Організація ціннісно-сислової структури особистості за Б.С. Братусем, В.В. Століним, О.Г. Асмоловим, В.К. Вілюнасом.

2. Онтологічний, особистісний та феноменологічний аспекти ціннісно-сислової реальності особистості.

3. Цінності та смисли в контексті життєвих відносин.

4. «Модель життєвого світу» Ф.Є Василюка.

5. «Модель Лінзи» Е. Брунsvіка.

6. Життєвий смисл як одиниця аналізу життєвого світу. Сислові структури М. Мамардашвілі.

7. Функціональні взаємозв'язки сислових структур та цінність особистості. Механізми формування цінностей та смислів.

8. Критерії сучасної класифікацій цінностей. Фундаментальні цінності суспільства. Загальнолюдські цінності та цінності соціальних спільнот.

9. Методики дослідження цінностей. Методики М. Рокіча та Ш. Шварца.

Література: [1, 3, 5, 11, 12, 14, 16, 17, 20, 21, 24, 26, 27, 31, 42, 45].

Тема 5. Сислові процеси: сислоутворення, сислоусвідомлення, сислотворення.

1. Базові психологічні механізми походження сенсів. Феномен Інсайту. Цінності та смисли в структурі свідомості.

2. Сислова структура свідомості (сислове поле) за Б.С. Братусем.

3. Психологічні особливості та механізми розвитку сислового виміру особистості. Емоційна індикація та трансформація психічного образу.

4. Ціннісно-сислова трансформація ймовірнісних характеристик дійсності. Сислова установка як регуляція спрямування актуальної діяльності.

5. Мотиваційні механізми творення цінностей та сенсів. Сислові диспозиції особистості.

Література: [4, 8, 14, 16, 19, 20, 23, 34,37, 39, 42, 43, 51].

Тема 6. Динамічна сислова система особистості як принцип її організації.

1. Різниця між потребами та особистісними цінностями.

2. Динамічні сислові системи за М.Ш. Магомет-Еміновим.

3. Типологія Ю.В. Александрової. Особистісна цінність як стабільний ресурс сислоформування та мотивоутворення.

4. Динаміка і трансформація ціннісно-сислових структур. Критичні ситуації та перебудови.

5. Перебудова життєвих відносин та особистісні внески. Відкритість до глибинного діалогу з іншим.

6. Динаміка віддзеркаленої суб'єктності В. О. Петровського.

Література: [1, 5, 7, 10, 13, 22, 24, 29, 30, 31, 36, 39, 47, 50, 52].

Тема 7. Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.

1. Ціннісно-сміслові порушення особистості.

2. Клінічні прояви смислових патологій. Ціннісно-смістова саморегуляція здорової особистості.

3. Ціннісно-смістова координація у сумісній діяльності. Спрямована трансляція сенсів.

4. Культура як поле колективних цінностей та сенсів. Мистецтво як механізм трансляції смислів.

Література: [7, 8, 20, 22, 27, 29, 34, 48, 49, 51, 53].

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	<p>Тема 1. Психологія цінностей як наукова і навчальна дисципліна.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати та порівняти філософські та психологічні теорії «психології цінностей». 2. Понятійний апарат психології цінностей. 3. Зробити презентацію теорії одного з провідних дослідників цього напрямку. 	8	12
2.	<p>Тема 2. Проблема цінностей в спадщині класиків психології.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння цінності в епохи Античності, Середньовіччя, Відродження і Нового часу. 2. Підготуватися до порівняльної дискусії щодо отриманих результатів однокурсників. 	8	12
3.	<p>Тема 3. Ціннісна проблематика в психології ХХ століття.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди на проблему цінностей найбільш видатних представників психологічної думки ХХ ст. 2. Провести діагностику ціннісно-сислової сфери однокурсників. 3. Підібрати діагностичні методики визначення цінностей особистості. 	6	12
4.	<p>Тема 4. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в психології.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти творчу карту смислової сфери особистості в динаміці. 2. Описати ціннісно-сислові напрями свого життя у вигляді казки чи метафор. 	6	12
5.	<p>Тема 5. Сислові процеси: смислотворення, смислуосвідомлення, смислотворення.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати взаємозв'язки змінення смислових процесів особистості. 2. На прикладі міфів чи легенд визначити перебіг смислових процесів героїв. 	6	12
6.	<p>Тема 6. Динамічна смислова система особистості як принцип її організації.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити різницю між структурними та динамічними характеристиками ціннісно-сислової сфери особистості. 2. Ієрархічні моделі структури особистості. 3. Підготувати презентацію за темою 	6	14

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
7.	Тема 7. Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу. Завдання: 1. Проаналізувати особливості трансляції сенсів сучасної української культури. 2. Представити огляд глобальних культуро творчих процесів, що відбуваються в сучасному світі.	6	14
Разом:		46	88

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

Кожен студент повинен уміти раціонально організувати свою навчальну самостійну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання приводило до плідних наслідків у навчальному процесі.

Для успішної самостійної роботи значну частину часу студент виділяє для роботи в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у провідних бібліотеках м. Києва студенту треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимоги на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомчого читання). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Знання незнайомих термінів слід одразу ж з'ясовувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Конспект має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати до конспекту повністю з посиланням на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо витримувати логічний зв'язок між окремими складовими тексту. У тексті конспекту корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну студентів необхідно користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Майбутній фахівець повинен достатньо вправно користуватися персональним комп'ютером. Робота з матеріалами "Інтернету" надає можливість отримувати найновішу інформацію з різних сфер життя нашої держави.

Самостійна робота студентів з курсу передбачає написання рефератів та підготовку фіксованих виступів. Для цього необхідно скласти план реферату чи виступу, вивчити потрібні літературні джерела, зробити виписки. За своїм змістом реферат і виступ повинні відповідати обраній темі. Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним. Обсяг реферату, як правило, у межах 15 сторінок формату А4. Текст має бути оформлений на одному боці аркуша, без помилок. У разі потреби слід робити посторінкові виноски.

Останнім розділом реферату повинні бути висновки, в яких студент узагальнює викладений матеріал і формулює свої думки з приводу опрацьованої проблеми. До реферату має бути доданий список використаної літератури, складений відповідно до існуючих вимог.

За структурою реферат складається із короткого вступу, двох або трьох розділів основної частини, висновків та списку використаної літератури. План написання реферату повинен мати внутрішню єдність і логіку, враховувати актуальність проблеми, її наукову розробленість та практичну значимість.

У **вступі** обґрунтовується актуальність проблеми, що вивчається, її практична значимість; формулюються мета й завдання дослідження, вказуються обсяг і структура реферату. Обсяг вступу не повинен перевищувати однієї сторінки комп'ютерного тексту.

Основна частина обсягом до 10 сторінок комп'ютерного тексту, викладеного у двох-трьох розділах, повинна містити виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання реферату; розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел; визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню; аналізуються практичні матеріали, сучасні тенденції розвитку та особливості, притаманні зовнішньоекономічній діяльності України. На основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою реферату. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу.

Висновки є завершальним етапом виконаного студентом реферату. Вони повинні містити короткі підсумки за результатами дослідження та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін, а також нереалізованих можливостей; перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта дослідження; отримані якісні та кількісні показники; можливі варіанти реалізації запропонованих у рефераті заходів.

Реферат виконується державною (українською) мовою. Викладення повинно мати науковий характер, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, логічно послідовний. Пряме переписування матеріалів з літератури неприпустиме. Оформлення реферату має відповідати встановленим вимогам (див. Патица Н.І. Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. Київ: ІПК ДСЗУ, 2008. 26 с.).

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ *для студентів денної форми навчання*

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом (презентацією).

Мета: прищеплення та розвиток навичок і вмінь самостійної роботи над науковою літературою, аналітичного мислення, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення теоретичних знань з дисципліни та їх застосування на практиці.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять, самостійної підготовки і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Завдання для науково-дослідної роботи. Проаналізуйте, зробіть конспект та вивчіть теоретичні відомості з теми. Розкрийте і занотуйте основні питання теми та виконайте завдання для самостійної роботи. Підготуйте презентацію виконаної роботи. – 20 годин – 20 балів.

Тема 2. Проблема цінностей в спадщині класиків психології.

Ознайомитися з основними теоріями класиків психології. Виявити та усвідомити проблеми цінностей у різних теоріях.

Тема 5. Смыслові процеси: смислотворення, смислоусвідомлення, смислотворення.

Ознайомитися з психологічними механізмами походження сенсів. Розкрити феномен «Інсайту». Проаналізувати роль цінностей та смислів в структурі свідомості особистості. Презентувати проблематику психології суб'єктивної семантики та ядерних структур образу світу Є.Ю. Артем'євої. Визначити особливості смислового поля свідомості за Б.С. Братусем. Розкрити механізми розвитку смислового виміру особистості.

Тема 7. Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.

Ознайомитися з основними ціннісно-смысловими порушеннями особистості. Визначити клінічні прояви смислових патологій. Розкрити механізми ціннісно-смыислової саморегуляції здорової особистості. Пояснити поняття культури, як поля колективних смислів. Презентувати приклади мистецтва, як механізму трансляції смислів.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА *для студентів заочної форми навчання*

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

7.1. Виконання контрольної роботи передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом. Кожен варіант включає завдання з тематики, визначеної навчальною програмою з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота. Контрольна робота виконується державною (українською) мовою.

7.2. Для студентів, які навчаються на заочному відділенні ІПК ДСЗУ, передбачена методика розподілу варіантів контрольних робіт, в основу якої покладено алфавітний принцип.

<i>Початкова літера прізвища студента</i>		<i>Номери питань</i>
А	П	1, 16
Б	Р	2, 17
В	С	3, 18
Г	Т	4, 19
Д	У	5, 20
Є	Ф	6, 21
Ж	Х	7, 22
З	Ц	8, 23
Й	Ч	9, 24
І	Ш	10, 25
К	Щ	11, 26
Л	Ю	12, 27
М	Я	13, 28
Н		14, 29
О		15, 30

7.3. Контрольна робота з дисципліни «Психологія цінностей» складається з **двох теоретичних питань**, що потребують поглибленої відповіді.

7.4. Відповіді мають бути повними та обґрунтованими на всі теоретичні завдання, що передбачені конкретним варіантом контрольної роботи. Висновки необхідно робити з посиланням на конкретне літературне чи наукове джерело.

7.5. Запис умови завдань, передбачених варіантом, є обов'язковим. Контрольна робота повинна мати самостійний характер. Недопустимо запозичення тексту, фактичних даних із літературних джерел без посилання на них. Тому контрольні роботи, написані без врахування цих вимог, викладачем перевірятися не будуть.

7.6. Студент може спиратися у своїй роботі на відповідну навчальну і монографічну літературу з даної проблеми. При цьому, якщо він наводить цитату чи запозичує із літературного джерела якість теоретичне положення (наприклад, визначення, висновки дослідження, думку автора літературного джерела з того чи іншого питання тощо), то обов'язково треба робити посилання на літературне джерело.

7.7. Обсяг контрольної роботи **не повинен перевищувати 15 сторінок комп'ютерного тексту**. Контрольна робота має бути оформлена належним чином (див. Патица Н.І. Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. Київ: ІПК ДСЗУ, 2008. 26 с.).

7.8. Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але **не пізніше як за 30 днів до початку сесії** для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансфертною системою:

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Бали за ECTS
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46
C (добре)		40 - 43
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 - 39
E (достатньо)		30 - 34
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 - 29
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17

У разі отримання студентом незадовільної оцінки, останній повинен усунути виявлені недоліки і повторно захистити її в установленій викладачем строк.

Студент, який не виконав контрольної роботи або якщо його робота не зарахована за результатами її виконання, **не допускається до семестрового контролю з дисципліни.**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Проблематика феноменологічного аналізу свідомості.
2. Засновники феноменологічної парадигми у синтезі з герменевтикою Е. Гуссер, Г. Шпет, М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, М. Мерло-Понті.
3. Напрями феноменологічного аналізу за Гессерлем: ноетичний а ноематичний акти переживання. «Смисл по собі», «Смисл в собі» та «Смисл для себе» за Г. Шпетом.
4. «Буття та Ніщо» Ж.-П. Сартра. Іntenційна спрямованість смислу за М. Мерло-Понті. «Мужність Бути» за П. Тілліхом. Проблематика «буттєвих сенсів» за М.М. Бахтіном.
5. Категорія «Сенсу» у психодинамічних теоріях розвитку. Трактуювання двох теорій психоаналізу П. Рікера.
6. Індивідуалізація цінностей та сенсу життя за А. Адлером.
7. Знаходження ра реалізація сенсу буття як специфічна потреба та задача (К. Юнг).
8. «Смисл як інтегративний фактор» (Е. Вайс-копф-Джолсон).
9. Терії сенсу Ф. Фенікса, Дж. Ройса, В. Франкла.
10. Смисл як вроджена мотиваційна тенденція та ноогенні неврози.
11. Смисл як відношення між ситуацією та мотивацією. Актуальні поведінкові структури (Нюттен).
12. Іntenціональність – як структура, що надає цінність і сенс досвіду (Р. Мей). Теорія особистісних конструктів та конструктивний альтернативізм Дж. Келлі.
13. Методи психотерапевтичної роботи з цінностями та смислами Джендліна. Теорія соціальної поведінки Р. Харре.
14. «Людська діяльність» (А. Голд, Дж. Шоттер). Смисл як система всіх рівнів абстрагування.
15. Смилоформування та афективні процеси (М.Б. Карлсен).
16. Логічна класифікація підходів до проблеми цінностей та сенсу у зарубіжній психології.
17. Іnстинктивний та свідомий смисл у О.М. Леонтьєва. Трактуювання смислу за Л. М. Виготським.
18. Механізми мотиваційно-смислового орієнтування А.В. Запорожця, Я.З. Неверович.
19. Базові психологічні механізми походження сенсів. Феномен Іnсайту. Цінності та смисли в структурі свідомості.

20. Психологія суб'єктивної семантики та ядерні структури образу світу Є.Ю. Артем'євої. Смилова структура свідомості (смилове поле) за Б.С. Братусем.
21. Психологічні особливості та механізми розвитку смылового виміру особистості. Емоційна індикація та трансформація психічного образу.
22. Ціннісно-смылова трансформація ймовірнісних характеристик дійсності. Смылова установка як регуляція спрямування актуальної діяльності.
23. Мотиваційні механізми творення цінностей та сенсів. Смылові диспозиції особистості.
24. Ціннісно-смылові порушення особистості.
25. Клінічні прояви смылових патологій. Ціннісно-смылова саморегуляція здорової особистості.
26. Ціннісно-смылова координація у сумісній діяльності. Спрямована трансляція сенсів.
27. Культура як поле колективних цінностей та сенсів. Мистецтво як механізм трансляції смылів.
28. Розкрити своє розуміння феномену життєтворчості особистості.
29. Основні наукові моделі життєвого світу особистості.
30. Взаємозв'язок та відмінність потреб і мотивів та цінностей і сенсів особистості.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються:

1. *Теоретико-інформаційні методи навчання:*

- усне логічне цілісне викладення навчального матеріалу (лекція);
- діалогічно побудоване усне викладення (бесіда);
- пояснення, демонстрація.

2. *Практико-операційні методи навчання (практичні роботи):*

- вправи;
- рішення завдань.

3. *Пошуково-творчі методи навчання (семінарські заняття):*

- аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових);
- групове обговорення питання;
- дискусії.

4. *Методи самостійної роботи студентів:*

- читання (робота з підручником й іншими учбово-методичними посібниками);
- конспектування;
- рішення завдань і проблемних ситуацій;
- творчі завдання.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі **двох основних видів контролю**:

1) **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремої теми чи модуля під час вивчення курсу):

- усне тематичне опитування;
- модульні контрольні роботи;
- поточне тестування.

2) **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу):

- семестровий залік/екзамен;
- підсумкові контрольні роботи;
- підсумкове тестування.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;
- інші.

Об'єктом **підсумкового контролю знань** студентів у формі **іспиту** є виконання тестових завдань, що відображають програмний курс навчальної дисципліни та потребують вміння синтезувати отримані знання.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

для денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1				Модульна контрольна робота	Змістовий модуль 2			Модульна контрольна робота	ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4		T5	T6	T7				
5	5	5	5	10	5	5	5	10	20	25	100
20					15						
75											

для заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота							Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
50							50	100

Оцінювання знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про навчальні досягнення студентів та про ефективність праці викладача.

Перевірка знань може здійснюватися в усній та письмовій формі. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням принципів систематичності, диференційованості, об'єктивності.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, підсумовувати.

У процесі перевірки знань використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Критично-розрахунковий максимум для допуску до іспиту – 75 балів (денна форма навчання), 50 балів (заочна форма навчання).

За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення розрахункового мінімуму балів – 61 бал.

Невід'ємною частиною контролю є наявність у студентів конспекту лекцій і відвідування занять, а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Модульні контрольні роботи складаються з теоретичних питань, ситуаційних, творчих завдань, тестів різного рівня складності. Ці завдання поєднуються у пропорції, яка логічно врівноважує теоретичну і практичну складову роботи.

Іспит здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 25 балів (денна форма навчання) та 50 балів (заочна форма навчання), складається з теоретичних питань, практичних завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 61 бал, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно (A)**;

82-89 балів – **добре (B)**;

75-81 балів – **добре (C)**;

68-74 балів – **задовільно (D)**;

61-67 балів – **задовільно (E)**;

35-60 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);

1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях (еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми різний (див. п.10. Розподіл балів):

Оцінка «відмінно»:

➤ свідоме, глибоке і повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;

➤ виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;

➤ уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;

➤ самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре»:

➤ свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент здатен виправити після зауважень викладача;

➤ самостійне репродуктивне застосування знань;

➤ деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно»:

- фрагментарне засвоєння навчального матеріалу з великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, несамотійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»:

- відсутність знань, умінь та навичок;
- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самотійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- повне, правильне, змістовне виконання завдання;
- самотійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- послідовне, лаконічне виконання завдання;
- самотійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність у застосуванні набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність виконання завдання;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самотійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- неповне виконання завдання;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Критерії підсумкового оцінювання:

«відмінно» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Методичне забезпечення викладання дисципліни «Психологія цінностей» складають:

- навчально-методичний комплекс дисципліни (навчальна програма, робоча програма, комплекс контрольних робіт);
- навчально-методичні видання;
- комплекс тестових завдань;
- лекції-презентації;
- ілюстрації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

12. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Витоки психології цінностей, аспекти вивчення психічних явищ, теоретичне підґрунтя психології цінностей.
2. Проблематика феноменологічного аналізу свідомості. Засновники феноменологічної парадигми у синтезі з герменевтикою Е. Гуссер, Г. Шпет, М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, М. Мерло-Понті.
3. Напрями феноменологічного аналізу за Гессерлем: ноетичний а ноематичний акти переживання. «Смисл по собі», «Смисл в собі» та «Смисл для себе» за Г. Шпетом.
4. «Буття та Ніщо» Ж.-П. Сартра. Іntenційна спрямованість смислу за М. Мерло-Понті.
5. «Мужність Бути» за П. Тілліхом. Проблематика «буттєвих сенсів» за М.М. Бахтіном.
6. Смилова структура свідомості та діяльності. Аналіз смислової реальності (онтологічний, феноменологічний, діяльнісний).
7. Категорія «Сенсу» у психодинамічних теоріях розвитку. Трактуювання двох теорій психоаналізу П. Рікера.
8. Індивідуалізація цінностей та сенсу життя за А. Адлером.
9. Знаходження ра реалізація сенсу буття як специфічна потреба та задача (К. Юнг).
10. «Смисл як інтегративний фактор» (Е. Вайс-копф-Джолсон).
11. Теорії сенсу Ф. Фенікса, Дж. Ройса, В. Франкла. Смисл як вроджена мотиваційна тенденція та ноогенні неврози.
12. Онтологічний, діяльнісний та феноменологічний аспект сенсу.
13. Підхід до вивчення цінностей та сенсу М. Чіксентміхалі. «Намір, воля, потреба» (К. Левін).
14. Ціннісно-смилова регуляція особистості. Функціонування та зв'язки смислових структур.
15. Смисл як відношення між ситуацією та мотивацією. Актуальні поведінкові структури (Нюттен).
16. Іntenціональність – як структура, що надає цінність і сенс досвіду (Р. Мей).
17. Теорія особистісних конструктів та конструктивний альтернативізм Дж. Келлі.
18. Методи психотерапевтичної роботи з цінностями та смислами Джендліна.
19. Теорія соціальної поведінки Р. Харре. «Людська діяльність» (А. Голд, Дж. Шоттер).
20. Смисл як система всіх рівнів абстрагування. Смилоформування та афективні процеси (М.Б. Карлсен).
21. Логічна класифікація підходів до проблеми цінностей та сенсу у зарубіжній психології.
22. Іnстинктивний та свідомий смисл у О.М. Леонтьєва. Трактуювання смислу за Л.М. Виготським.
23. Механізми мотиваційно-смилового орієнтування А.В. Запорожця, Я.З. Неверович. Многовимірність ціннісно-смилових формувань Є.В. Субботського.

24. Одиниця аналізу смислової сфери особистості (динамічна смислова система).
25. Організація ціннісно-смислової структури особистості за Б.С. Братусем, В.В. Століним, О.Г. Асмоловим, В.К. Вілюнасом.
26. Онтологічний, особистісний та феноменологічний аспекти ціннісно-смислової реальності особистості.
27. Цінності та смисли в контексті життєвих відносин. «Модель життєвого світу» Ф.С Василюка. «Модель Лінзи» Е. Брунвіка.
28. Життєвий смисл як одиниця аналізу життєвого світу. Смислові структури М. Мамардашвілі.
29. Функціональні взаємозв'язки смислових структур та цінність особистості.
30. Механізми формування цінностей та смислів.
31. Розвиток та змінення смислових структур та систем.
32. Смислові процеси: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислотворення.
33. Базові психологічні механізми походження сенсів.
34. Феномен Інсайту. Цінності та смисли в структурі свідомості. Психологія суб'єктивної семантики та ядерні структури образу світу Є.Ю. Артем'євої.
35. Смислова структура свідомості (смислове поле) за Б.С. Братусем. Психологічні особливості та механізми розвитку смислового виміру особистості.
36. Емоційна індикація та трансформація психічного образу. Рефлексивне усвідомлення особистісних цінностей та смислів.
37. Системна рефлексія Д.О. Леонтьєва. Ціннісно-смислова трансформація ймовірнісних характеристик дійсності.
38. Смислова установка як регуляція спрямування актуальної діяльності. Мотиваційні механізми творення цінностей та сенсів.
39. Смислові диспозиції особистості.
40. Динамічна смислова система особистості як принцип її організації.
41. Різниця між потребами та особистісними цінностями. Ієрархічні моделі структури особистості.
42. Динамічні смислові системи за М.Ш. Магомет-Еміновим.
43. Типологія Ю.В. Александрової. Особистісна цінність як стабільний ресурс смислоформування та мотивоутворення.
44. Динаміка і трансформація ціннісно-смислових структур. Критичні ситуації та перебудови.
45. Перебудова життєвих відносин та особистісні внески. Відкритість до глибинного діалогу з іншим. Динаміка віддзеркаленої суб'єктності В.О. Петровського.
46. Особистісні, надособистісні та міжособистісні форми сенсу.
47. Ціннісно-смислові порушення особистості.
48. Ціннісно-смислова саморегуляція здорової особистості. Ціннісно-смислова координація у сумісній діяльності.
49. Спрямована трансляція сенсів. Культура як поле колективних цінностей та сенсів. Мистецтво як механізм трансляції смислів.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Адлер А. Наука жить. Киев, 1997. 287 с.
2. Амеліна Н.П. Я бажаю змінитися. Психокорекційна програма. Психологічна газета. 2014. № 23. С. 27-32.
3. Ананьев Б.Г. Психологическая структура личности и ее становление в процессе индивидуального развития человека. Психология личности в трудах отечественных психологов: хрестоматия. 2-е изд. СПб.: Питер, 2016. 464 с.
4. Антоненко Т. Ціннісно-сміслові настанови особистості: теоретичний аспект. Директор школи, ліцею, гімназії. 2014. № 1. С. 37-43.
5. Балл Г.О. Раціогуманістичний підхід до визначення засад ціннісно налаштованої соціальної поведінки. Психологія і особистість. 2015. № 2 (8). Ч. 1. С. 6-22.
6. Боришевський М.Й., Пилипенко Л.І., Пенькова О.І., Яблонська Т.М., Володарська Н.Д. Виховання духовності особистості: навч.-метод. посіб. / ред. М.Й. Боришевський. НАПН України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. Київ, 2014. 103 с.
7. Братусь Б. С. Леонтьевские основания смысловых концепций личности. Вопросы психологии. 2004. № 3. С. 78-91.
8. Братусь Б.С. Смысловая сфера личности. Психология личности в трудах отечественных психологов: Хрестоматия. 2-е изд. / Сост. Л.В. Куликов. СПб.: Питер, 2016. 464 с.
9. Бреусенко О.А. Динаміка ціннісно-сміислової сфери особистості в умовах екзистенціальної кризи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія». Київ, 2016. 20 с.
10. Бубнова С.С. Ценностные ориентации личности как многомерная нелинейная система. Психологический журнал. 1999. № 5. С. 38-44.
11. Вілюжаніна Т.А. Динаміка ціннісно-сміислової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх психологів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка, 2014. 22 с.
12. Вірна Ж.П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога: монографія. Луцьк: Вежа, 2014. 220 с.
13. Головаха Е.И. Жизненная перспектива и ценностные ориентации личности. Психология личности в трудах отечественных психологов / Сост. Л.В. Куликов. СПб.: Питер, 2014. С. 257-270.
14. Казанжи М.Й. Особливості ціннісних орієнтацій осіб із середньою вираженістю фасилітативного потенціалу на етапі трансформаційних перетворень у суспільстві. Психологічні перспективи. 2017. Вип. 16. С. 64-74.
15. Калитеевская Е.Р., Леонтьев Д.А. Пути становления самодетерминации личности в подростковом возрасте. Вопросы психологии. 2014. № 3. С. 49-55.

16. Калитеевская Е.Р. Леонтьев Д.А., Осин Е.Н., Бородкина И.И. Смысл, адаптация и самодетерминация у подростков. Вопросы психологии. 2007. № 2. С. 68-80.
17. Карандашев В.Н. Концепция ценностей культуры Ш. Шварца. Вопросы психологии. 2009. № 1. С. 81-96.
18. Коберник Л.О. Роль та місце ціннісних орієнтацій у формуванні особистості. Наука і освіта. 2008. № 4/5. С. 28-33.
19. Максименко С.Д. Особистість: прогноз розвитку і життєвий шлях. Психолог. 2006. №7 (199). С. 5-11.
20. Москаленко О.В. Структурні компоненти ціннісно-сміслової сфери особистості. Вісник Національного технічного університету України «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2016. № 1 (37). С. 91-98.
21. Романюк Л.В. Становлення цінностей особистості: концептуальна модель та її методологічний потенціал. Психологія особистості. 2013. №1(4). С. 138-148.
22. Романюк Л.В., Корнєв М.Н. Ціннісні орієнтації студентів: сутність, структура і психологічні механізми розвитку. Кам'янець-Подільський: Абетка НОВА, 2004. 188 с.

Додаткова література:

23. Москвіна В.В. Ціннісно-сміслові установки як фактор регуляції індивідуального інтелекту. Автореф. дис. канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія». Київ, 1994. 22 с. 139.
24. Онищенко Г.І., Гурлева Т.С. Ціннісно-сміслові орієнтири сучасної молоді: особливості, умови і психологічна допомога. Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПНУ / за ред. С.Д. Максименка. 2011. Т. XIII. Ч. 4. С. 253–259.
25. Панченко Л.М. Формування ціннісних орієнтацій молоді в період системної трансформації українського суспільства. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії». Київ, 2003. 20 с.
26. Пенькова О.І. Сімейно-родинні ціннісні орієнтації у духовному розвитку старшокласників. Виховання духовності особистості: навч.-метод. посібн. / За заг. ред. М. Й. Боришевського. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. С. 34–48.
27. Пенькова О. І. Цінності як регулятор процесу самовдосконалення особистості. Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб. наук .праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. XV. Ч. 2. 2013. С. 176–184.
28. Потанина Л.Т., Гусев А.Н. Связь образно-символического мышления в развитии ценностно-смысловых представлений личности. Вопросы психологии. 2008. № 2. С. 30–40.

29. Прохоров А.О. Смысловая регуляция психических состояний. Москва: Изд-во «Институт психологии РАН», 2009. 352 с.
30. Романюк Л.В. Психологія становлення цінностей особистості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. психол. наук: спец.19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 2014. 48 с.
31. Рупташ О.В. Роль смислових настанов у детермінації наукового пізнання. Філософія. Культура. Життя: міжвузівський зб. наук. праць. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. Академія, 2012. С. 155–163.
32. Салихова Н.Р. Типы смыслообразования в контексте личностных ценностей и смысловой профиль ценностей. URL: http://psy.tsu.ru/data/pdf/3_22.pdf
33. Франкл В. Воля к смыслу / Пер. с англ. Москва: Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. 368 с.
34. Фролова Н. Дослідження психологічного механізму трансформації у системі ціннісних орієнтацій молоді. Молода нація. 1997. № 7. С. 3-19.
35. Фромм Э. Искусство быть. Москва: АСТ, Астрель, 2012. 224 с.
36. Шайгородський Ю. Ціннісні орієнтації особистості: формалізована модель цілісного, багатоаспектного аналізу. Соціальна психологія. 2010. № 1. С. 94–106.
37. Шакуров Р.Х. Психология смыслов: теория преодоления. Вопросы психологии. 2003. № 5. С. 18–32.
38. Ядов В.А. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности: Диспозиционная концепция. Москва: ЦСПиМ, 2013. 376 с.
39. Яницкий М.С. Ценностные ориентации личности как динамическая система. Кемерово: Кузбассвузиздат, 2000. 204 с.
40. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.

Інформаційні ресурси:

41. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
42. Научная электронная библиотека. eLIBRARY.RU URL: <http://elibrary.ru/>
43. Ценность. URL: <http://www.philosophydic.ru/cennost>
44. Europeana Collections. URL: <https://www.europeana.eu/portal/ru>
45. Психологический Портал. URL: <https://www.live-and-learn.ru>

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни	10
5. Теми практичних занять	12
6. Самостійна робота	15
7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання	19
8. Методи навчання	24
9. Методи контролю	25
10. Розподіл балів, які отримують студенти	26
11. Методичне забезпечення	29
12. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю знань	30
13. Рекомендована література	32

Навчально-методичне видання

Нежинська Олена Олександрівна

**Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни
«Психологія цінностей»**

Відповідальний за випуск Л.М. Завиніченко
Комп'ютерний набір О.О. Нежинська

Підписано до друку 27.09.2018 р. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,5.

Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК №1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85